Det kan bli krig

av Tommy Jeppsson

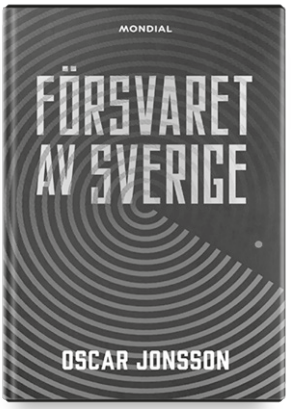

TITEL:
Försvaret av Sverige
FÖRFATTARE:
Oscar Jonsson
FÖRLAG:
Mondial

FÖRFATTAREN ÄR DOKTOR i krigsvetenskap och forskare vid Försvarshögskolan och har varit en flitigt anlitad expertkommentator i medierna alltsedan det ryska fullskaliga angreppet på Ukraina. Här anmäld bok kan ses som fristående uppföljare av hans två tidigare böcker *The Russian understanding of war* som utkom 2019 och *Hotet från Ryssland*, publicerad 2023.

Upplevelsen efter avslutad läsning av *Försvaret av Sverige* är att boken är svår att lägga ifrån sig med konsekvensen att åtminstone denne recensent sträckläste densamma. Kombinationen av ett högaktuellt ämne och en lättläst framställning resulterar i det som en tidigare karakteristik av boken formulerade i ordet folkbildningslitteratur. Implicit således en uppmaning till en bred läsekrets att ta del av innehållet, med den komplettering som här görs att boken rekommenderas såväl de med intresse och kunskap avseende säkerhets- och försvarsfrågorna som den grupp som söker mera kunskap grundad på den insiktsfulla analys som förmedlas av författaren.

Grundläggande till den mycket tydlig rekommendationen att läsa Oscar Jonssons senaste bok är att det kan bli krig i Sverige. Det är en utsaga som kommunicerats av exempelvis statsråd och företrädare för Försvarsmakten. Av vilket följer att det inte längre kan uppfattas vara minsta kontroversiellt att avhandla frågan om ett svenskt försvar i en allianskontext där den möjlige angriparen, Ryssland, förbehållslöst kan uttalas. Således en tydlighet med att det rådande säkerhetsläget från politiken och myndighetssverige beskrivs i osminkade formuleringar.

Osminkade är också budskapen i Oscar Jonssons bok. Att vårt totalförsvar innehåller brister och därmed förbättringspotential accentueras bl a av de lärdomar som kan hämtas från kriget i Ukraina. Oscar Jonsson ger här många exempel, bl a avseende långsamheten vad avser innovationskraften/ -förmågan, där den snabba teknikutvecklingen bildar illustration, ävensom volym som åter elogerar ett tidigare uttryck som användes främst inom armén under det kalla kriget. Nämligen att numerär är en kvalitet i sig, med vilket avsågs den då uppfattade styrkan med många förband med markstrid som uppgift. Det senare behovet med övertydlighet illustrerat i Ukraina. Samtidigt lyfter för-

fattaren fram de många styrkor som finns i vårt land avseende mänskliga, materiella och forskningsrelaterade resurser och kompetenser, inte minst inom ett brett spektrum av teknikområden.

Det är angeläget att frågorna avseende ambitionerna gällande satsningarna på totalförsvaret och utformningen av detsamma är en ständigt pågående diskussion där uppfattningar tillåts brytas mot varandra. Det senare underlättas där debattören/ analytikern kan känna sig institutionellt fri, där akademisk frihet inte bara tillämpas som honnörsord utan är en realitet. Här känns Oscar Jonssons bok befriande från ”verbalt taktiserande” vilket stärker läsvärdet av det enkla skälet att författarens analys och slutsatser känns fria från populistiska eller propagandistiska inslag, två farliga ”P:n” som boken känns välgörande fri ifrån.

Hoten är idag mera mångfacetterade där det militära dito inte längre kan och får uppfattas som något osannolikt. Ett ökat hot som får sällskap av bl a allt aggressivare påverkansoperationer, IT-angrepp, underrättelseinhämtning, användningen av statsstödda kriminella och terrororganisationer i syfte att kunna förneka inblandning av den bakomliggande aggressorn, liksom ekonomisk krigföring. Möjligheterna att kombinera olika angreppsformer begränsas enbart av tankekraften hos de planläggare som är i tjänst hos angriparen.

Av ovan följer behovet av innovativt tänkande som resulterar i konkret uteffekt i form av förmågor, där tiden från idé till användbar förmåga är kritisk och där återigen Ukraina kan ge oss värdefulla lärdomar. Den uppenbara risken är annars att de satsningar som görs resulterar i för tidsrelaterat långt utdragna processer med vidhäftad konsekvens att den reella förmågan kommer för sent och/ eller är obsolet. Också i dessa frågor är Oscar Jonssons bok välgörande kritisk, dock utgående ifrån konstruktiv logik.

Som denne recensent uppfattar Oscar Jonssons huvudbudskap handlar det om att upprustningen av totalförsvaret går för långsamt, där det inte tillräckligt beaktas betydelsen av förmågor som visat sig helt kritiska som t ex långräckviddig bekämpningsförmåga och UAV:er. Än långsammare framtonar upprustningen av civilt försvar där sjukvårdssektorn är ett exempel på en helt kritisk samhällsresurs. Denna långsamhet till trots för uppmaningar om behov av kraftag från politiken. Allt i ett läge då Ryssland mycket tydligt söker bryta det ukrainska motståndet genom att slå mot kritisk civil infrastruktur som sjukvården och elnätet.

Rekommenderad läsning!

Recensenten är överstelöjtnant. Ledamot av KKrVA och redaktör för dess Handlingar och Tidskrift.